



Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
NILSA WAHLA
przedstawiona w dniu 16 maja 2013 r.¹

Sprawa C-157/12

**Salzgitter Mannesmann Handel GmbH
przeciwko
SC Laminorul SA**

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy)]

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2011 —
Wykonanie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim — Podstawy odmowy wykonania —
Wcześniejsze orzeczenia pochodzące z tego samego państwa członkowskiego w postępowaniu
dotyczącym tego samego przedmiotu i roszczenia oraz między tymi samymi stronami — Orzeczenia ze
sobą sprzeczne

1. Czy sąd danego państwa członkowskiego musi odmówić wykonania orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, jeśli jest ono sprzeczne z wcześniejszym orzeczeniem sądowym z tego ostatniego państwa członkowskiego? To nowe pytanie obejmuje dylemat, z jakim boryka się Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy).

I – Ramy prawne

2. Zgodnie z art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001² (zwanego dalej „rozporządzeniem”) sąd rozpatrujący środek zaskarżenia od stwierdzenia wykonalności orzeczenia z innego państwa członkowskiego może odmówić stwierdzenia wykonalności albo je uchylić tylko z powodu jednej z przyczyn wymienionych w art. 34 i 35. Zgodnie z art. 45 ust. 2 rozporządzenia orzeczenie zagraniczne nie może być w żadnym wypadku przedmiotem kontroli merytorycznej.

3. W zakresie istotnym dla niniejszej sprawy art. 34 rozporządzenia stanowi:

„Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

[...]

3) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;

¹ — Język oryginału: angielski.

² — Rozporządzenie Rady (WE) z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12, s. 1).

4) orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki konieczne do jego uznania w wezwanym państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie”.

4. Artykuł 34 pkt 3 i 4 rozporządzenia zostanie zastąpiony z dniem 10 stycznia 2015 r. przez art. 45 ust. 1 lit. c) i d) rozporządzenia nr 1215/2012³. Brzmienie tych nowych przepisów nie odbiega w poważnym stopniu od brzmienia przepisów obowiązujących.

II – Stan faktyczny, postępowanie i pytanie prejudycjalne

5. SC Laminorul SA (zwana dalej „spółką Laminorul”), spółka z siedzibą w Rumunii, wniosła do Tribunal Brăila (sądu pierwszej instancji w Brăila, Rumunia) powództwo o zapłatę przeciwko Salzgitter Mannesmann Handel GmbH (zwanej dalej „spółką Salzgitter”) za dostarczone produkty stalowe.

6. Tribunal Brăila wyrokiem z dnia 31 stycznia 2008 r. (zwanym dalej „pierwszym wyrokiem”) oddalił powództwo na tej podstawie, że nie zostało ono skierowane przeciwko drugiej stronie umowy, tj. spółce Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH (dawniej Salzgitter Stahlhandel GmbH). Wyrok ten się uprawomocnił.

7. Spółka Laminorul wszczęła nowe postępowanie przed tym samym sądem o to samo roszczenie. Pozew doręczono dawnemu rumuńskiemu pełnomocnikowi Salzgitter, którego pełnomocnictwo do reprezentowania spółki było ograniczone, według spółki Salzgitter, do występowania w pierwszym postępowaniu. Z tego względu nikt ze strony spółki Salzgitter nie pojawił się na rozprawie wyznaczonej przez sąd rumuński, który po przeprowadzeniu postępowania wydał w dniu 6 marca 2008 r. wyrok zaoczny (zwany dalej „drugim wyrokiem”), orzekając o obowiązku zapłaty 188 330 EUR przez spółkę Salzgitter na rzecz spółki Laminorul.

8. Spółka Salzgitter wystąpiła o uchylenie drugiego wyroku, uzasadniając, że w toku drugiego postępowania nie została wezwana zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawowymi. Orzeczeniem z dnia 8 maja 2008 r. Tribunal Brăila odrzucił ten środek zaskarżenia, ponieważ spółka Salzgitter nie przedłożyła odpowiednich znaków opłaty sądowej.

9. Postanowieniem z dnia 21 listopada 2008 r. Landgericht Düsseldorf (sąd krajowy w Düsseldorfie, Niemcy) stwierdził wykonalność drugiego z wyroków. Spółka Salzgitter zaskarżyła to postanowienie.

10. W końcu 2008 r. spółka Salzgitter złożyła środek zaskarżenia również w Rumunii i zażądała uchylenia drugiego wyroku, argumentując ponownie, że spółka Salzgitter nie została wezwana na rozprawę. Środek ten został odrzucony jako niedopuszczalny orzeczeniem z dnia 19 lutego 2009 r.

11. Spółka Salzgitter złożyła następnie kolejny środek zaskarżenia w celu uchylenia drugiego wyroku w związku z wiążącym skutkiem pierwszego wyroku. Curtea de Apel Galați (sąd apelacyjny w Galați, Rumunia) oddalił ten środek orzeczeniem z dnia 8 maja 2009 r. jako złożony po terminie. Wyrokiem z dnia 13 listopada 2009 r. Înalta Curte de Casație și Justiție (trybunał kasacyjny, Rumunia) utrzymał w mocy to orzeczenie.

3 — Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz.U. L 351, s. 1).

12. Z uwagi na okoliczność, że środki zaskarżenia dostępne w Rumunii zostały wyczerpane, postępowanie wszczęte w Niemczech w celu stwierdzenia wykonalności orzeczenia – zawieszono na etapie środka odwoławczego – zostało podjęte. Oberlandesgericht Düsseldorf (wyższy sąd krajowy w Düsseldorfie, Niemcy) postanowieniem z dnia 28 czerwca 2010 r. odrzucił środek odwoławczy spółki Salzgitter przeciwko stwierdzeniu wykonalności.

13. Spółka Salzgitter złożyła do Bundesgerichtshof oparty na zarzutach prawnych środek zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności drugiego wyroku.

14. Ze względu na wątpliwości odnośnie do interpretacji art. 34 pkt 4 rozporządzenia nr 44/2001 Bundesgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem:

„Czy art. 34 pkt 4 rozporządzenia [...] obejmuje również przypadek sprzecznych ze sobą orzeczeń z tego samego państwa członkowskiego (państwo wydania orzeczenia)?”.

15. Spółka Salzgitter, rządy niemiecki, hiszpański, włoski i rumuński oraz Komisja Europejska złożyli uwagi na piśmie. Na rozprawie w dniu 14 marca 2013 r. spółka Salzgitter i Komisja ustnie zaprezentowali swoją argumentację.

III – Uwagi sądu odsyłającego oraz uczestników postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

16. Sąd odsyłający uważa, że podstawy odmowy z art. 34 pkt 2 rozporządzenia nie znajdują zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ spółka Salzgitter miała możliwość przygotowania się do obrony. Wyłącza on ponadto podstawy odmowy przewidziane w art. 34 pkt 1 i 3, jak też te przewidziane w art. 35. W rezultacie, w opinii sądu odsyłającego, wynik postępowania zależy od interpretacji podstaw odmowy określonych w art. 34 pkt 4 rozporządzenia. Zgodnie z art. 45 ust. 1 przepis ten znajduje zastosowanie do postępowań w przedmiocie środków zaskarżenia przeciwko stwierdzeniu wykonalności.

17. Według sądu odsyłającego pierwszy wyrok, mocą którego oddalono powództwo o zapłatę spółki Laminorul, oraz drugi wyrok, który uwzględnił powództwo, są ze sobą nie do pogodzenia. Sąd odsyłający zauważa ponadto, że pierwszy wyrok można uznać w Niemczech.

18. Z powyższych względów Bundesgerichtshof przedstawia Trybunałowi do rozpatrzenia dwie różne interpretacje odnośnie do zakresu zastosowania art. 34 pkt 4 rozporządzenia. Zgodnie z pierwszą linią rozumowania, która znajduje potwierdzenie w brzmieniu przepisu, art. 34 pkt 4 zakłada relację pomiędzy trzema państwami. Wyjątek obejmuje jedynie sytuacje, w których państwo członkowskie, do którego wystąpiono o uznanie, jest skonfrontowane z dwoma sprzecznymi ze sobą orzeczeniami, wydanymi w dwóch różnych państwach członkowskich, albo w państwie członkowskim i w państwie trzecim. Za tą wykładnią opowiadają się rządy hiszpański, włoski i rumuński, jak również Komisja.

19. Zgodnie z drugą linią rozumowania podstawy odmowy znajdują zastosowanie również do sytuacji, gdy dwa sprzeczne ze sobą orzeczenia zostały wydane w tym samym państwie członkowskim (zwanej dalej „konfliktem wewnętrznym”). To stanowisko jest oparte w pierwszej kolejności na systematyce i celu art. 34 pkt 3 i 4 rozporządzenia. W tym kontekście art. 34 pkt 3 miałby obejmować sytuacje związane z bilateralnym konfliktem orzeczeń pomiędzy państwem członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, a innym państwem członkowskim, podczas gdy art. 34 pkt 4 obejmuje pozostałe sytuacje konfliktu pomiędzy dwoma zagranicznymi orzeczeniami. Za tym rozumowaniem opowiada się spółka Salzgitter.

20. Rząd niemiecki argumentuje, że rozporządzenie nie jest odpowiednim narzędziem dla rozstrzygnięcia konfliktów pomiędzy orzeczeniami, które mogą być rozstrzygnięte na podstawie prawa krajowego. Rząd ten podnosi jednak, że w wyjątkowych sytuacjach, takich jak w sprawie przed sądem odsyłającym, w których konflikt nie może zostać rozstrzygnięty na podstawie prawa państwa członkowskiego pochodzenia, art. 34 pkt 4 znajduje zastosowanie w celu wypełnienia tej luki prawnej. Możliwość ta, za którą alternatywnie opowiada się spółka Salzgitter, jest również wspomniana przez sąd odsyłający.

IV – Analiza

A – Uwagi ogólne

21. Celem rozporządzenia jest podobnie jak w przypadku jego poprzednika – konwencji brukselskiej⁴ – „określenie, który sąd jest właściwy w sporach dotyczących spraw cywilnych i handlowych w relacjach między państwami członkowskimi, i ułatwienie uznawania i wykonywania orzeczeń”⁵.

22. Przepisy regulujące z jednej strony jurysdykcję, a z drugiej uznawanie i wykonywanie orzeczeń tworzą dwie bliźniacze podstawy konieczne dla osiągnięcia swobodnego przepływu orzeczeń, do którego zmierza rozporządzenie⁶.

23. Po pierwsze, zasady odnoszące się do jurysdykcji międzynarodowej, w tym szczególnej i wyłącznej, zostały ustanowione w rozdziale II rozporządzenia dla ułatwienia transgranicznego postępowania sądowego.

24. Jeśli jednak miałyby obowiązywać samodzielnie normy dotyczące jurysdykcji, to nie wystarczyłyby dla ochrony zgodnego wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej przed jego zachwianiem poprzez wszczynanie wielu postępowań w różnych państwach w odniesieniu do tych samych roszczeń. Sprzeciwiałoby się to innemu celowi rozporządzenia, jakim jest „zapewnienie, aby w dwóch państwach członkowskich nie zapadały sprzeczne ze sobą orzeczenia”⁷.

25. W celu zatem zapobiegania równoległym postępowaniom przed sądami w różnych państwach członkowskich i unikania sprzecznych ze sobą orzeczeń, normy dotyczące jurysdykcji w rozdziale II rozporządzenia są uzupełniane przepisami sekcji 9, dotyczącej zawisłości sprawy. Celem tych norm z kolei jest wykluczenie od początku możliwości wydawania sprzecznych ze sobą orzeczeń⁸.

26. Po drugie, procedury uznawania i wykonywania orzeczeń pozwalają orzeczeniu mieć ten sam skutek w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, jaki miałyby w państwie członkowskim pochodzenia⁹. Procedura wykonywania jest w szczególności uregulowana w sekcji 2 rozdziału III rozporządzenia.

4 — Konwencja brukselska z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1978, L 304, s. 36), zmieniona kolejnymi konwencjami dotyczącymi przystąpienia nowych państw członkowskich do tej konwencji.

5 — Wyrok z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-292/10 G, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo.

6 — Zobacz motyw 6, 10 rozporządzenia.

7 — Zobacz motyw 15 rozporządzenia.

8 — Zobacz w odniesieniu do art. 21 konwencji brukselskiej wyrok z dnia 9 grudnia 2003 r. w sprawie C-116/02 Gasser, Rec. s. I-14693, pkt 41, 42 i przytoczone tam orzecznictwo.

9 — Wyrok z dnia 13 października 2011 r. w sprawie C-139/10 Prism Investments, Zb.Orz. s. I-9511, pkt 31.

27. Oparte na zasadzie wzajemnego zaufania wymiaru sprawiedliwości „postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim powinno przebiegać szybko i skutecznie”¹⁰. W związku z powyższym, po wydaniu orzeczenia w danym państwie członkowskim, będzie ono nadawało się do wykonania w innym państwie członkowskim, „jeżeli jego wykonalność w nim zostanie stwierdzona na wniosek uprawnionego”¹¹. Zgodnie z art. 41 „[p]o spełnieniu formalności przewidzianych w art. 53 następuje niezwłoczne stwierdzenie wykonalności orzeczenia”, tj. po przedstawieniu odpisu orzeczenia „spełniającego warunki konieczne dla stwierdzenia jego autentyczności” oraz formularza określonego w załączniku V do rozporządzenia, wypełnionego przez sąd pochodzenia. Artykuł 45 ust. 2 zakazuje sądowi, do którego wystąpiono o uznanie, kontroli merytorycznej orzeczenia w toku tego postępowania.

28. Niezależnie od powyższych zasad dotyczących kwestii zawisłości sporu, nie da się uniknąć sprzecznych ze sobą orzeczeń, jeśli np. sąd, przed którym wszczęte zostało postępowanie, nie jest świadomy postępowania toczącego się wcześniej w innym państwie członkowskim. Rozporządzenie przewiduje zatem w art. 34 również normy rządzące rozstrzygnięciem takich konfliktów po wydaniu orzeczenia.

29. Pierwsza podstawa odmowy uznania i wykonania jest związana ze względami porządku publicznego¹². Druga podstawa, wynikająca z art. 34 pkt 2, zasadniczo odnosi się do uchybień w toku postępowania prowadzących do możliwości naruszenia prawa do obrony. Oba wyjątki przewidziane w art. 34 pkt 3 i 4 odnoszą się w końcu do sprzecznych ze sobą orzeczeń. Podczas gdy na podstawie art. 34 pkt 4 zagraniczne orzeczenia wydane wcześniej mają pierwszeństwo w myśl maksymy prior tempore, potior jure, art. 34 pkt 3 rozporządzenia pozwala orzeczeniom z państw członkowskich, w których wystąpiono o uznanie, na pierwszeństwo wobec orzeczeń z innych państw członkowskich, niezależnie od daty wydania tych orzeczeń¹³.

30. W odniesieniu do tych wyjątków Trybunał orzekł, po pierwsze, że celem zapewnienia swobodnego przepływu orzeczeń powinny być one interpretowane w sposób ścisły, jako że stanowią przeszkodę w realizacji jednego z podstawowych celów rozporządzenia¹⁴. Po drugie, wyjątki te mają charakter wyczerpujący¹⁵. Po trzecie, art. 34 pkt 2, 3 i 4 rozporządzenia stanowi lex specialis w stosunku do art. 34 pkt 1, który ma charakter ogólny. Artykuł 34 pkt 1 nie znajduje zatem zastosowania w zakresie, w jakim właściwe względy porządku publicznego zostały uwzględnione w innych wyjątkach¹⁶.

31. Powyższe normy nie harmonizują ani nie mają wpływu na normy proceduralne państw członkowskich¹⁷. Ponadto nie kreują one dodatkowych środków przeciwko prawomocnym orzeczeniom krajowym. Jedyne co robią, to regulują skutki sprzecznych orzeczeń pochodzących z różnych państw członkowskich.

10 — Zobacz motyw 17 rozporządzenia.

11 — Zobacz art. 38 ust. 1 rozporządzenia.

12 — Zobacz art. 34 pkt 1 rozporządzenia. Zgodnie z art. 45 podstawy odmowy ustanowione w art. 34 znajdują zastosowanie również w postępowaniu ze środka zaskarżenia w przedmiocie stwierdzenia wykonalności.

13 — Zobacz na przykład wyrok z dnia 4 lutego 1988 r. w sprawie 145/86 Hoffmann, Rec. s. 645.

14 — Zobacz w odniesieniu do art. 34 pkt 1 rozporządzenia wyrok z dnia 6 września 2012 r. w sprawie C-619/10 Trade Agency, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo.

15 — Wyżej wymieniony w przypisie 9 wyrok w sprawie Prism Investments, pkt 33, 43.

16 — Zobacz w odniesieniu do art. 27 ust. 3 konwencji brukselskiej ww. w przypisie 13 wyrok w sprawie Hoffmann, pkt 21; w przedmiocie art. 34 pkt 2 rozporządzenia – opinia rzecznika generalnego J. Kokott w sprawie Trade Agency przedstawiona w dniu 26 kwietnia 2012 r., pkt 68. Zobacz także sprawozdanie P. Jenarda o Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych [konwencji brukselskiej] (Dz.U. 1979, C 59, s. 1), s. 45.

17 — Zobacz w tym przedmiocie ww. wyrok w sprawie G, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo.

32. Rzeczywiście – jak zauważył sąd odsyłający – normy podobne do tych zawartych w rozporządzeniu istnieją w krajowych porządkach prawnych. Normy tego rodzaju nie tylko mogą zapobiegać wewnętrznym konfliktom powstającym w przypadku wniesienia kilku pozwów do różnych sądów w tym samym państwie członkowskim (czyli normy dotyczące zawisłości sporu), ale też mogą przewidywać różne środki przeciwko krajowym orzeczeniom sądowym¹⁸.

33. Jest oczywiste, że orzeczenie wydane w danym państwie członkowskim może zostać uchylone wyłącznie w drodze mechanizmu dostępnego w tym państwie członkowskim, a nie na podstawie porządków prawnych innych państw członkowskich. W związku z tym rozporządzenie zmierza jedynie do tego, aby dostarczyć narzędzia do przywrócenia rządów prawa przez likwidację zakłóceń, które nie mogą zostać zniwelowane na poziomie krajowych przepisów proceduralnych. W rzeczywistości konflikt powstały w wyniku wystąpienia w ramach tego samego porządku prawnego sprzecznych ze sobą orzeczeń może być rozstrzygnięty z inicjatywy stron. Ponieważ środki krajowe już istnieją, rozporządzenie nie zmierza do przyznania sądowi z innego państwa członkowskiego – a mianowicie państwa członkowskiego, w którym zwrócono się o uznanie – kompetencji do nieuwzględnienia, a tym samym do skutecznego pozbawienia mocy, orzeczenia z państwa członkowskiego pochodzenia. Kompetencja taka nie może istnieć nawet w systemie prawnym państwa członkowskiego pochodzenia w przypadkach, gdy oba orzeczenia są prawomocne.

34. Rozważając wykonywanie zagranicznych orzeczeń, należy ponadto dokonać rozróżnienia pomiędzy procedurą exequatur – tj. procedurą służącą stwierdzeniu możliwości wykonania zagranicznego orzeczenia – oraz następującym po niej rzeczywistym wykonaniem zagranicznego orzeczenia. Pierwsza z nich służy włączeniu zagranicznego orzeczenia do porządku prawnego państwa członkowskiego, w którym zwrócono się o uznanie, i jest w pełnym zakresie uregulowana w rozporządzeniu. Samo rzeczywiste wykonanie z kolei jest regulowane prawem krajowym tego państwa członkowskiego w zakresie, w jakim prawodawstwo UE nie harmonizuje tej kwestii. Strona może zatem zakwestionować rzeczywiste wykonanie w taki sam sposób przewidziany w prawie krajowym jak w odniesieniu do orzeczenia wydanego w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie¹⁹.

35. Podsumowując, należy stwierdzić, że w odniesieniu do transgranicznych sporów odnoszących się do spraw cywilnych i handlowych rozporządzenie ustanawia całościowy system regulujący międzynarodową jurysdykcję oraz uznawanie i wykonywanie orzeczeń. Po pierwsze, akt ten wskazuje właściwy sąd. Po drugie, zapobiega, aby sądy właściwe w równym stopniu rozpatrywały sprawy, w stosunku do których jeden z nich wszczął już postępowanie. Po trzecie, umożliwia uznawanie i wykonywanie zagranicznych orzeczeń w taki sam sposób jak orzeczeń wydanych w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie. Po czwarte, przewiduje środki zaskarżenia w przypadku sprzecznych ze sobą orzeczeń, jeśli konflikt taki nie może zostać rozstrzygnięty z inicjatywy strony.

36. Na gruncie wszystkich powyższych ogólnych uwag należy udzielić odpowiedzi na pytanie prejudycjalne.

B – Czy art. 34 pkt 4 rozporządzenia znajduje zastosowanie do takich sytuacji jak w sprawie przed sądem odsyłającym?

37. Nie kwestionując wprost dopuszczalności odesłania prejudycjalnego, rządy hiszpański i rumuński wyraziły wątpliwości, podobnie jak Komisja, czy pierwszy i drugi wyrok są w istocie ze sobą sprzeczne.

18 — Bundesgerichtshof odwołuje się w tym zakresie do § 580 ust. 7 lit. a) niemieckiego kodeksu postępowania cywilnego, który przewiduje środki znajdujące zastosowanie w przypadku sprzecznych ze sobą orzeczeń (z zastrzeżeniem zachowania terminu określonego w art. 322 ust. 1 pkt 7 rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego, do którego znajduje zastosowanie na podstawie art. 324 ust. 1) podobny termin.

19 — Wyżej wymieniony w przypisie 9 wyrok w sprawie Prism Investments, pkt 40.

38. W tej kwestii podkreślam, że w postanowieniu odsyłającym Bundesgerichtshof stwierdza, że w jego opinii przedmiotowe orzeczenia są ze sobą sprzeczne i że pierwszy wyrok nadaje się do uznania go w Niemczech. W postępowaniu prejudycjalnym rolą Trybunału nie jest kwestionowanie ustaleń faktycznych i ich oceny dokonywanej przez sąd odsyłający, ponieważ należy to do właściwości sądów krajowych²⁰. Trybunał musi zatem odpowiedzieć na pytanie do niego skierowane na podstawie informacji przedłożonych przez sąd odsyłający, niezależnie od wyrażonych wątpliwości. Jeśli jednak Trybunał miałby zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym przez te rządy i przez Komisję, to moim zdaniem rodziłoby to ryzyko, że pytanie prejudycjalne że być uznane za czysto hipotetyczne.

39. Jednakże w świetle twierdzeń, jakie zostały złożone na rozprawie, muszę podkreślić, że orzeczenia nie mogą być uznane za niesprzeczne tylko dlatego, że pierwszy z wyroków, oddalający powództwo, nie nadaje się do wykonania. Podstawy dla odmowy uznania przewidziane w art. 34 pkt 3 i 4 rozporządzenia, do których odwołuje się art. 45 ust. 1, nie zakładają, aby oba orzeczenia nadawały się do wykonania, jeśli tylko ich skutki prawne nawzajem się wykluczają²¹.

40. Jeśli chodzi o kwestię poruszoną w pytaniu prejudycjalnym, Trybunał nie miał dotąd okazji dokonania wykładni art. 34 pkt 4 rozporządzenia ani nie dokonywał wykładni odpowiadającego mu art. 27 ust. 5 konwencji brukselskiej. Niemniej jednak jest dla mnie oczywiste, że sąd nie może odmówić wykonania orzeczenia z innego państwa członkowskiego na tej podstawie, że orzeczenie to jest sprzeczne z orzeczeniem z tego samego państwa członkowskiego.

41. Wynika to, moim zdaniem, z prawidłowej wykładni sformułowania art. 34 pkt 4 rozporządzenia.

42. Zgodnie z ogólną definicją zawartą w art. 32 rozporządzenia określenie „orzeczenie” powinno być rozumiane jako „każde orzeczenie wydane przez sąd państwa członkowskiego” innego niż przedmiotowe państwo członkowskie. W świetle tej definicji sformułowanie art. 34 pkt 4 rozporządzenia może być rozumiane jako obejmujące stwierdzenie, że „orzeczenia [sądu lub trybunału państwa członkowskiego] nie uznaje się [...], jeśli nie da się go pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim albo w państwie trzecim”. Wobec powyższego zgadzam się z rządem hiszpańskim i Komisją, że przepis ten powinien być rozumiany jako odnoszący się do relacji pomiędzy trzema państwami członkowskimi. Konsekwentnie, nie może się ostać alternatywna wykładnia proponowana przez spółkę Salzgitter oraz przez rząd niemiecki, zgodnie z którą określenie „inne państwo członkowskie” w art. 34 pkt 4 może być odczytywane razem z art. 34 pkt 3, jako odnoszące się do państwa członkowskiego innego niż „państwo członkowskie, w którym wystąpiono o uznanie”.

43. Jednakże co ważniejsze, z samej istoty systemu ustanowionego przez rozporządzenie wynika – jak zauważyłam powyżej – że art. 34 pkt 4 nie może stosować się do „konfliktu wewnętrznego”.

44. Rozporządzenie nie ma wpływu na autonomię proceduralną państw członkowskich, w tym na zasadę *res judicata*. Nie może być interpretowane w taki sposób, że sąd w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie, może nie wykonać zagranicznego orzeczenia, które w każdym razie podlega zaskarżeniu na gruncie przepisów krajowych, jako rzekomo sprzeczne z wcześniejszym orzeczeniem w tym samym państwie członkowskim. Zatem art. 34 pkt 4 rozporządzenia znajduje zastosowanie tylko w zakresie, w jakim strony nie są zdolne – na skutek zaangażowania więcej niż jednej jurysdykcji sądów innych państw członkowskich – do zaskarżenia orzeczenia na podstawie tego, że jest sprzeczne z innym orzeczeniem. Jak przyznał pełnomocnik spółki Salzgitter w odpowiedzi na moje pytanie podczas rozprawy, spółka Salzgitter miała wystarczającą możliwość zaskarżenia drugiego

20 — Zobacz w szczególności wyrok z dnia 11 września 2008 r. w sprawie C-11/07 *Eckelkamp i in.*, Zb.Orz. s. I-6845, pkt 27, 32.

21 — Tytułem przykładu wskazuję na wyrok Trybunału z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie C-80/00 *Italian Leather*, Rec. s. I-4995. W sprawie tej orzeczenie wydane w dniu 17 listopada 1998 r. przez *Landgericht Koblenz* (sąd krajowy w Koblencku), odrzucający wniosek o zastosowanie środków tymczasowych, również nie nadawało się do wykonania, w odróżnieniu od orzeczenia wydanego w dniu 28 grudnia 1998 r. przez *Tribunale di Bari*, uwzględniającego tenże wniosek.

wyroku w Rumunii. Interpretacja art. 34 pkt 4 w taki sposób, że obejmuje on również „konflikt wewnętrzny”, dostarczyłaby spółce Salzgitter jeszcze jednej możliwości uchylecia drugiego wyroku, przy obejściu krajowych przepisów postępowania. Ponadto prowadziłyby to do tego samego efektu co uznanie naruszenia prawa spółki Salzgitter do przygotowania obrony wynikającego z art. 34 pkt 2, a ten pomysł został odrzucony – trafnie – przez sąd odsyłający.

45. Nie mogę następnie zgodzić się ze spółką Salzgitter, że wyłączenie „konfliktów wewnętrznych” z zakresu art. 34 pkt 4 rozporządzenia byłoby problematyczne, ponieważ w ten sposób jednemu z orzeczeń musiałoby zostać przyznane pierwszeństwo w stosunku do drugiego. Proponowane przeze mnie podejście oznacza konieczność przyznania przez Bundesgerichtshof pierwszeństwa drugiemu wyrokowi, dlatego po prostu, że orzeczenie to zostało przedstawione do wykonania w niniejszym postępowaniu. Jeśli Trybunał przyjmie moją interpretację, to rozstrzygnięcie podjęte przez Bundesgerichtshof w niniejszej sprawie, oddalające środek zaskarżenia wniesiony przez spółkę Salzgitter, stanowiłoby „orzeczenie” w rozumieniu art. 32 rozporządzenia. Orzeczenie to miałyby pierwszeństwo przed pierwszym wyrokiem na podstawie art. 34 pkt 3 rozporządzenia, ponieważ dotyczyłoby sporu pomiędzy tymi samymi stronami, niezależnie od daty jego wydania. Zatem system ustanowiony przez rozporządzenie wymagałby, aby to drugiemu wyrokowi w przedmiotowej sprawie przyznać pierwszeństwo.

46. Powinienem dodać, że porównywalne przepisy prawa wtórnego w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych wydają się potwierdzać moje stanowisko, że podstawa odmowy zawarta w art. 34 pkt 4 rozporządzenia zakłada relację pomiędzy trzema państwami członkowskimi.

47. Artykuł 21 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 805/2004²², art. 22 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1896/2006²³ jak i art. 22 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 861/2007²⁴, wszystkie one, przewidują odmowę wykonania orzeczenia wobec wcześniejszego orzeczenia w *jakimkolwiek* państwie członkowskim. Te wszystkie podstawy odmowy obowiązują z zastrzeżeniem, że brak możliwości pogodzenia orzeczeń *nie był i nie mógł być* podniesiony jako zarzut w postępowaniu sądowym w państwie członkowskim pochodzenia. Wydaje się zatem jasne, że podstawy odmowy wynikające z tych przepisów nie znajdują zastosowania w sytuacjach – jak w sprawie przed sądem odsyłającym – w których brak możliwości pogodzenia orzeczeń mógł być rozstrzygnięty wewnętrznie w państwie członkowskim pochodzenia.

48. Ponadto przepisy innych odpowiednich aktów²⁵ odnoszą się, tak jak rozporządzenie, do „innego państwa członkowskiego” albo innego określenia o tym samym znaczeniu. Przepisy te zatem nie przemawiają za innym podejściem, niż to, które zostało tu zaprezentowane.

22 — Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.U. L 143, s. 15).

23 — Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399, s. 1).

24 — Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.U. L 199, s. 1).

25 — W tym kontekście odnoszę się do:

i) art. 22 lit. d) i art. 23 lit. f) rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. L 338, s. 1);

ii) art. 24 lit. d) rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U. L 7, s. 1);

iii) art. 40 lit. d) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201, s. 107);

iv) art. 45 ust. 1 lit. c) i d) rozporządzenia (WE) nr 1215/2012;

v) art. 34 ust. 4 Konwencji z dnia 30 października 2007 r. o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, sporządzonej w Lugano (Dz.U. L 339, s. 3) (konwencja używa określenia „inne państwo związane niniejszą konwencją”) oraz

vi) art. 9 lit. g) Konwencji haskiej z dnia 30 czerwca 2005 r. o umowach dotyczących wyboru jurysdykcji (konwencja używa terminu „inne państwo”, dostępna pod adresem URL: <http://www.hcch.net/>).

49. Nie mogę w końcu zgodzić się z poglądem popieranym przez rząd niemiecki i spółkę Salzgitter, zgodnie z którym art. 34 pkt 4 rozporządzenia mógłby jednak znaleźć zastosowanie przez analogię (rząd niemiecki odnosi się do tego jako do „wyjątkowych okoliczności”). Stosowanie przepisu prawnego przez analogię musiałyby zakładać istnienie luki prawnej²⁶. Z przyczyn wskazanych w początkowej części mojej oceny mogłoby się wydawać, że niniejsza kwestia jest w całości objęta rozporządzeniem, które pozostawia jednocześnie porządkowi prawnemu każdego z państw członkowskich rozstrzygnięcie sytuacji „wewnętrznych konfliktów”. Nie jestem zatem w stanie odnaleźć w rozporządzeniu luki z takim skutkiem.

50. Z powyższych względów stoję na stanowisku, że art. 34 pkt 4 rozporządzenia nie znajduje zastosowania do sytuacji związanej z istnieniem dwóch sprzecznych ze sobą orzeczeń pochodzących z tego samego państwa członkowskiego.

V – Wnioski

51. W związku z powyższym proponuję, aby Trybunał odpowiedział Bundesgerichtshof w następujący sposób:

Artykuł 34 pkt 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12 s. 1) nie obejmuje odmowy wydania ani uchylecia stwierdzenia wykonalności orzeczenia z innego państwa członkowskiego, które jest sprzeczne z wcześniejszym orzeczeniem w sporze o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, wydanym w tym samym państwie członkowskim, co orzeczenie, wobec którego wystąpiono o stwierdzenie jego wykonalności.

26 — Zobacz podobnie wyrok z dnia 12 grudnia 1985 r. w sprawie 165/84 Krohn przeciwko BALM, Rec. s. 3997, pkt 13, 14.